

MAGÁNYKÍSÉRLET A FÖLD ALATT

A magány nagyon viszonylagos fogalom. A legintrovertáltabb „magányos farkas” is találkozik másokkal, vagy legalább lát, hall embereket, a legeltökéltebb szingli is jár társaságba. Valódi, százszázalékos egyedülét csak laboratóriumi körülmények között hozható létre. Aki ilyen kísérletre vállalkozik, ismeretlen területre jut.

◆ 1989. január 13-án egy *Stefania Follini* nevű, huszonhét éves olasz lakberendezőnő lemászott egy aknába. Az akna az amerikai Új-Mexikó államban volt, és egy barlangba vezetett, amelyben egy körülbelül húsz négyzetméteres, plexiből és fából készült szobát alakítottak ki. Stefaniát húsz önként jelentkező közül választották ki erre a kísérletre: stabil személyiség volt, önmagába tekintő, introvertált típus. Erre szükség is volt, tisztában volt azzal, hogy ebből a föld alatti szobából hónapokig nem fog előbújni.

A cél az volt, hogy tudományos alapossággal megvizsgálják a totális elzártság hatásait az emberi szervezetre. Egyáltalán nem olcsó projektről volt szó: kétszázezer dollárba került, mire mindent tető (pontosabban föld) alá hoztak. A pénzt a NASA és különböző gyógyszerárak adták össze. Mindannyiukat az érdekelte, hogy mi változik meg Stefania napi bioritmusában, hogyan viseli a magányt és a bezártságot. A gyógyszerárak üzleti érdekből, a NASA egy leendő Mars-expedíció megtervezéséhez kerestek információkat.

A kamra kényelmesen be volt rendezve: négyszáz könyvnek, egy számítógép-terminálnak, Stefania gitárjának és más unaloműzőknek is jutott hely.

Két kamera és három mikrofon figyelte minden mozdulatát, valamint volt ott egy hangos berregő is, amivel fölülről jelt tudtak adni neki, ha üzeni akartak valamit a számítógép képernyőjén keresztül – persze akkor még kizárólag írásban. Egy dologra nagyon szigorúan ügyeltek: semmi olyan eszköz nem lehetett a szobában, amivel bármiféle módon mérni lehetett volna az órákat és a napokat. Éppen ez volt a lényeg: hogyan viselkedik Follini szervezete, ha megfosztják minden objektív időmérési lehetőségtől?

Az ötletgazda a szintén olasz *Maurizio Montalbini* volt. Őt sem lehetett hétköznapi jelenségnek nevezni. Pszichológus, szociológus és barlangász volt egyben; ebből a konstellációból született az az ötlete, hogy kipróbálja a teljes elzártságot. Ő még 1986 decemberében vonult be egy barlangba, és csak 1987 júliusában jött elő. Ezzel megdöntötte az addigi magányvilágerekordot, és egyben felkeltette régi ismerőse, Stefania Follini érdeklődését. Nő még soha, megközelítőleg sem vonult el a világtól ilyen sokáig, tudományosan dokumentált körülmények között.

Mindketten tudták, hogy vigyázni kell az ilyen kísérletekkel, mert a teljes elszigeteltség könnyen

megbonthatja az ember ép elméjét. Intő példaként lebegett a szemük előtt Michel Siffre esete, aki 1972-ben szakította el magát a világtól. Hat hónapig maradt a föld alatt, ezalatt teljesen felborult az időérzéke: hetekig összevissza aludt és ébredt, és csak hosszú idő után állt be egy huszonhat órás ritmusra. A barlangban töltött idő alatt súlyos mentális problémái támadtak: üldözési mániája lett, kényszerképzetei voltak, mániákusan gyilkolta a barlangban élő patkányokat, és rendszeresen vágyakozott az öngyilkosságra. Amikor végül megszakították a kísérletet, emberi roncsként mászott elő: egész életében labilis lett, és élete végéig kancsal maradt az egyik szemére.

Stefania Follini ennél jóval elővigyázatosabb volt, és a kísérlet tervezői is nagyobb alapossággal jártak el. A plexi nem engedte át a barlang többi lakóját, és Stefania tudatosan foglalta el magát. Színes kartonpapírral dekorálta ki a kamrát, gitározott, énekelt, olvasott, és a számítógép képernyőjén időnként üzenetet váltott a lejáratnál állandóan parkoló lakókocsiban üldögélő tudósokkal. Az egyik

legfontosabb feladata az volt, hogy minden nap figyelje magát, és különböző, orvosi vizsgálatra alkalmas mintákat küldjön a felszínre egy dobozkában, amit a mennyezeten vajt lyukon át, zsinóron húztak föl.

A végeredmény érdekes volt. Stefania napjai hamar átváltak egy húszórás ébrenlétből és tízórás alvásból összetevődő ciklusra. A menstruációja teljesen megszűnt, a fehér- és vörösvérsejtjeinek száma alaposan lecsökkent. Néha kisebb depressziós epizódjai voltak, de ezeket tudatosan, nagy önuralommal kezelni tudta. Négy hónap után vetettek véget a kísérletnek, de amikor Follini kibújt az aknából a földfelszínen, fogalma sem volt róla, hogy ilyen sokáig lent tartózkodott. Ő mindössze két hónapnak érzekelte az eltelt időt.

Sápadtan, kimerülten, de mosolyogva és épelméjűen mászott ki a fényre. Az első dolga volt, hogy kért egy napszemüveget. Ezek után, mint aki jól végezte a dolgát, visszatért a lakberendező-szakmához, és bölcsen úgy döntött, hogy nem kér a világhírből. Ha ma valaki megnézi a Facebook-profilját, egy átlagos, ötvenes éveiben járó nő néz rá a fényképről. ♦